

Dominika Popková: Pojetí a komparace světa v antické a severské mytologii

Bakalářská práce, FHS UK 2021

Posudek oponenta

Předkládaná práce se zabývá srovnáním třech témat v antické a severské mytologii. Tyto mytologie nejprve představuje a pak rozebírá podrobně témata vzniku světa, jeho podoby a konce, hodnotí společné znaky a rozdíly mezi oběma systémy a snaží se odvodit, jaký vliv to mělo na kulturu příslušných národů.

Práce splňuje všechny formální požadavky, obsahuje dostatek sekundární literatury, převážně anglické, má dostatečný rozsah a je napsána čtivým jazykem bez zásadních prohřešků. Hlavní část práce, srovnání tří témat ve dvou mytologiích, je nejlepší částí práce a obsahuje řadu zajímavých postřehů.

Hlavní problémem je dle mého názoru nejasné vymezení cíle a metod, které k jeho dosažení vedou.¹ Jde o jakýsi intuitivní strukturalismus, který ale měl být určitě explikován a teoreticky prohlouben.² Jistěže neexistuje definice mýtu, na které se shodnou všechny religionistické školy, nicméně je třeba výzkum do kontextu nějaké z nich zařadit: „Shrnu-li to, pak neexistuje jediná definice pro mytologii a mýtus, různí lidé je definují různě, stejně jako si pod těmito slovy mohou představovat poněkud odlišný význam, většinou však v těchto různých definicích a představách můžeme najít shodné nebo podobné znaky, které mýtus a mytologii charakterizují.“(s.11).³

Při srovnání jednotlivých božstev „Odin stál na úrovni Dia..“ apod. by bylo na místě zmínit (ať už s jakýmkoli hodnocením) Dumezilovu srovnávací teorii.

Nereflektovanost metodologie ústí v to, že s mytologickými obrazy je zacházeno jako s objektivními fakty a jsou na této rovině popisovány a srovnávány. Závěr, k němuž studentka došla: „Zjistila jsem, že ač se jednalo o mytologie časově i geograficky odlišné, obsahovaly někdy podobné, nebo dokonce až totožné prvky světa, například podsvětí, magii, velké množství bohů a jejich určitou hierarchii, objevovaly se také zásahy bohů do osudu lidí.

---

¹ Jak již ukazuje věta: „Používám metodu deskriptivní, metodu komparativní a analýzu.“

² Nejen takto: „Severská mytologie vznikla sice až o několik století později než mytologie řecká a římská a působila na odlišném území, přesto však můžeme na jejich určitých prvcích ukázat, jak se myšlenky antické a severské kultury v některých oblastech chápání světa shodují“ (s.9).

³ Chybějící teoretické zakotvení ukazuje i věta. „Po přečtení některých mytologických příběhů zjistíme, že na ně lze nahlížet i jako na jakási pravidla a návod na chování, tyto příběhy často ukazují, jaké chování je morálně správné či nesprávné, podle toho, jak na lidské chování reagují bohové.“ (s.11)

V jiných ohledech se tyto mytologie naopak rozcházejí...“ (s. 54) by bylo třeba zařadit do kontextu předchozího bádání.

Myšlenkově lépe propracovat by bylo možné řazení kapitol v úvodní části (na stejné hierarchické úrovni jsou např. bohové, ragnarok, příroda a bytosti severské mytologie a vikingové – fenomény, jejichž společného jmenovatele marně hledám.) Zaniknou tak i zajímavé postřehy (např. srovnání valkýr a Amazonek je z pro mne nepochopitelného důvodu v kapitole „Vikingové“).

Další problém vidím ve výběru použité literatury (omezím se na oblast severskou, v části antické by se myslím našly problémy obdobné). Používat Gaimanovo dílo jako vědecký zdroj informací o staroseverské mytologii mi nepřipadá opodstatněné, nebyl by problém sáhnout po Snorriho Eddě, v češtině dostupné a snadno srozumitelné.⁴ Pak by také autorka nemusela psát, že „V Asgardu pravděpodobně pobývalo 12 bohů (Davidson, 1965, s. 28)“, věděla, že Aesir jsou Ásové, Vanir Vanové, nepoužívala anglické „Fimbulwinter“ apod. Několik detailů, které mohou sloužit k diskusi při obhajobě: Proč jediný „Pindar“ nemá nominativní koncovku (s.14)? Proč je Hesiodovo dílo probíráno pod anglickým názvem „*Theogony*“? Těžko u Homéra a dalších citovaných řeckých autorů psát, že originální znění je v angličtině, (Originální znění: „the nymph with lovely braids, an awesome power too who can speak with human voice“ (Homer, 2015, s. 33). Proč nebyl použit vydaný český překlad? U obhajoby prosím také o objasnění následující věty, které nerozumím: „Severská mytologie se šířila a putovala po jednotlivých státech, tak jako putovali ti, kteří za jejím šířením stáli. Lidé vyznávající severskou mytologii se dělili do dvou proudů: lidé mající germánské předky a lidé, kteří mají předky slovanské.“ (s.23)⁵

Celkově lze shrnout, že studentka prokázala, že je schopna se ve vybraném tématu zorientovat, pracovat se sekundární literaturou a komparovat různé pohledy. Proto přes výše zmíněné metodologické výtky navrhuji udělit práci hodnocení „**chvalitebně**“.

Marie Novotná, Praha 16. 9. 2021

---

⁴ Jednoduché informace o příbězích lze velmi snadno získat z českého překladu Starší či Snorriho Eddy, není sebemenší důvod používat Gaimanovo převyprávění, viz např. „Buri měl syna jménem Bor, Borovi synové byli prvními bohy — jednalo se o bratry jménem Ódin, Ve a Vili (Davidson, 1965, s. 27; Gaiman, 2017, s. 31).“ na s. 27.

⁵ Ani o dvě stránky dále umístěná věta „V této práci se zaměřím především na germánský proud, protože slovanský proud považuji z hlediska záměru mé práce za proud, který se váže spíše k mytologii slovanské.“ mi v porozumění nepomohla.